

דבר חודש בחודשו

נותנתו של הגאון הגדול רבי יואל שונרץ שליט"א
רו"מ ישיבת דבר ירושלים ומרבני שכונת מעלות דפנה

גליון 3
תנוז' תשע"ח

~ דבר נורינו הרב שליט"א ~ מאורעות התקופה בראי התורה

~ דבר המערכת ~

בתודה לבורא עולם, שאנו זוכים לגיליון שלישי מתורת רבנו, המאיר את עינינו בדברים שלרוב במקומות אחרים לא עסקו בהם והם כלוטים באפלה. וב"ה שזכינו לגיליון שלישי וכבר חזקה יש כאן. ותקוותנו שבס"ד נוכל להמשיך להעלותם על הכתב ולפרסמם לרבים המשתוקקים ללמוד את הדברים. והפעם נביא דעת רבנו על היחס הנכון למלחמת ששת הימים, ונדגיש בס"ד את הדברים המרכזיים יותר, ובמדור נפלאות הבורא נביא מדברי רבנו לפענח את הנהגת ה' הנפלאה שדווקא במים שהם חסד ה' אירעו עונשים במהלך ההיסטוריה, וכמו בדור אנוש שהקב"ה הטביע שלישי העולם ואחרי כן במבול ועוד עונשים במשך כל הדורות וכן לנסות ללמוד ולהבין את הנהגת ה' באסון שאירע בנחל צפית שטבעו למוות עשרה צעירים בשיטפון אחד בטיוול.

ובהודאה להשי"ת שנתן בלב אנשים החפצים בעילום שמש לממן את הוצאות הדפוס.

ונבוא בזה בבקשה, להיות לנו לעזר לזכות את הרבים בהמשך הופעת העלון בתרומת הוצאות ההדפסה, ויהיה ממזכי הרבים, אשר ע"ז הבטיחו חכמינו (באבות) "שאין חטא בא על ידו".

עלון זה נדפס לעילוי נשמת הר' בנימין זאב בן יצחק ז"ל נלב"ע כ"ו אייר

בברכה המערכת

זכור ימות עולם – לימוד הנהגת השי"ת במהלך ההיסטוריה
רבנו רגיל להזכיר בשיעוריו על מלחמת ששת הימים, ומציין באופן מיוחד את התאריכים של כ"ו אייר יום תחילת מלחמת ששת הימים ואת ב' סיוון יום סיום המלחמה עוד יותר מתאריך כ"ח אייר שהוא יום שחרור הכותל וירושלים. ונבאר את הענין לפי המובא בכתביו

כ"ו אייר הוא יום לפני מ"ב לספירת העומר שלפי הגר"א יום זה הוא מסוגל לגאולה, וב' סיוון מכונה יום המיוחס - שיום הכיפורים חל תמיד באותו יום בשבוע שחל בו יום ב' סיוון, וישנם יחידי סגולה שנהגו להתחיל ביום זה את עבודת התשובה לקראת יום כיפור. וביום זה היה גם יום סיום מלחמת ששת הימים ומלחמת יום כיפור הייתה מעין המשך לסיים של מלחמה הזו

ובכ"ו אייר הוא התאריך העברי שבו היה סיום המלחמה העולמית השנייה שהסתיימה בכניעת גרמניה [סיומה הסופי היה בכניעת יפן בכ"ד אלול]. יום כ"ו באייר היה הנס הגדול שבמשך כשמונים דקות בלבד הוכה חיל האוויר המצרי שהיה הכח העיקרי שסיכן את ישראל! וכעבור עוד זמן קצר - סך הכל כשלוש שעות - וכבר וחילות האוויר של המדינות הסובבות הפסיקו להוות איום.

הנס במצרים נראה בעיקר בג' מאורעות: א. הרדאר של ירדן שראה את המטוסים טסים לכיוון מצרים שידר מיד למצרים. אבל הוא לא נקלט, כי המצרים שינו את התדר יום לפני כן, ולא הספיקו לעדכן את ירדן. ב. המפקד על טיסת הפטרול שתפקידה לשמור על שדות התעופה בערב הקודם עשה נשף הוללות לרומם את רוח חייליו לקראת המלחמה, והיה עייף ונרדם ולא שלח את המטוסים, והתקיים הכתוב (תהלים ע"ו): "ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון שמה שיבר רשפי קשת מגן וחרב ומלחמה סלה...אשתוללו אבירי לב נמו שנתם ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם

[כמו"כ בשעת ההתקפה הישראלית שהו כל הפיקוד העליון המצרי באוויר, ולא היה להם מקום לנחות כי השדות הופצצו בו זמנית - ממש ככתוב "ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם" ג. שאותו מפקד חשש מהתקפה ישראלית והורה לא לירות נשק נ. מ. אלא בהוראתו בלבד, עי"ז ההגנה המצרית לא הייתה מוכנה. והתקיים הכתוב שם: "מגערתך אלוקי יעקב נרדם רכב וסוס...משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה" ...

ועל חשיבות ב' סיוון יום סיום המלחמה. בארץ ישראל הורגש בעיקר שחרור הכותל [ולא שחרור הר הבית, כי בעונותינו שועלים מהלכי על שתיים עדיין מהלכים בו,

וראוי לציין מה שרבינו מעורר על הריקודים בכותל המערבי שאין זה ראוי, ששם מקום החורבן ואיך אפשר לשמוח שם? וידועה תקנת ר' מאיר איוערברך (שהיה רבה של ירושלים לפני כמה שלושים שנה) שהיות ואנשי ירושלים קרובים למקום החורבן, על כן אף שלפי ההלכה (כמבואר בשו"ע אבן העזר) יש להקפיד שיהיו כלי זמר בחתונות.

המשך מעמוד קודם- בחתונות שבירושלים אסרו תזמורת והתירו רק כלי אחד וכמו שאכן נוהגים כך עדות אשכנז בירושלים,

והמשיל משל על זה: אדם שאביו נלקח בשבי, ועשה מאמצים רבים לשחררו ולא הצליח, אביו מת בשבי. ואחר מאמצים הצליח להביאו לקבר ישראל, סיפוק רב היה לו על הצלחתו אבל לרקוד כמובן לא רקד. כך למול החורבן איך אפשר לרקוד, הלא כבר חמישים ואחת שנה חלפו מאז שוחרר הכותל והמקדש עדיין חרב.

רבנו מלמד יהודים שעלו מרוסיה ומהם למד רבנו עד כמה חשוב לציין את תאריך ב' בסיוון. כמו שנאמר(ע"ז ב' ב') על מה שידרשו הגויים שכר על המלחמות בטענה שעשו זאת כדי שישראל ילמדו תורה! והקב"ה שולל את טענתם לא בגלל שהמלחמות לא הביאו ללימוד תורה אלא הוא יאמר להם: ומלחמות אני עשיתי! וזה מבאר מאמרים רבים שטעונים הסבר

בנוסח ההודיה של 'על הניסים', (לנוסח אשכנז) אנו מודים "ועל המלחמות!" וכן ישראל שבחו את הקב"ה בשירת הים: "ה' איש מלחמה" ובברכת יוצר אור, אנו מפארים אותו "בעל מלחמות". ובגמרא (מגילה י"ז ב') בסדר ברכות תפילת העמידה, הברכה השביעית היא "גואל ישראל". כנגד האמור בסדר המאורעות שיהיו באחרית הימים: "ששית קולות, שביעית מלחמות, שמינית בן דוד בא". מבואר בגמרא שהקשר שבין הברכה על הגאולה למלחמות, שמלחמות הן "אתחלתא דגאולה"! והדבר צריך ביאור, מדוע, המלחמה חשובה עד שמודים עליה, ועוד, שהיא נחשבת כחלק מהגאולה? כדי להבין זאת, נתחיל בביאור הכתוב (דברים ל"ג כ"ט): "אשריך ישראל מי עם כמוך עם נושע בה' מגן עזרך ואשר חרב גאוותך".... מפורסם בשם הג"ר יחזקאל אברמסקי זצ"ל. שביאר כך: אשריך ישראל שאתה עם נושע בה', ואם כן, למה אתה צריך חרב? והתשובה: גאוותך! שזה יביא לעם ישראל כבוד!. וכידוע, מלחמה זו, הרימה מאד את כבודם של ישראל בעולם. מקור לדבר מצאנו כעין זה ברש"י (שמות כ י"ז): "אל תיראו כי בעבור נסות אתכם בא האלוקים – לגדל אתכם בעולם שיצא לכם שם באומות שהוא בכבודו נגלה עליכם" ומקורו של רש"י הוא במכילתא. הרב משה גרילק שהיה אז בשליחות בברזיל סיפר ¹"הגויים הברזילאים, ההתלהבות שלהם מן הניצחון שלנו, הייתה פשוט מדהימה. הכבוד שזכינו לו היהודים באותם הימים – אנחנו היהודים ובמיוחד הישראלים – מעורר בי התרגשות עוד היום. אחד משכניי, איש צבא, ירד אלי כדי לשתות אתי 'לחיים' לכבוד הניצחון הגדול. אחד מגדולי אמני הזמר הברזילאים, חיבר שיר מיוחד שקרא לו: ישראל. השיר הפך ללהיט כובש. שיר בו מתאר את עם ישראל שב לארצו, והוא לא יבכה עוד...אחד מן הסופרים הברזילאים שנטש את הכנסייה הקתולית ונשאל במה הוא מאמין היום? ענה למראיין .. ביהדות חדשה, והסביר: "אנו חשים שבעולם שורר תוהו ובהו. אולם בנקודה אחת בתבל מתגלה תהליך של צדק מאחורי הפרגוד, והוא שיבת היהודים לארץ ישראל, ואני נאחז בכך בתקווה לקיום צדק מעבר לכאוס הקיים" ...טעמנו באותם ימים מרוממים - כיצד התקדש שמו יתברך בקרב הגויים בעולם בבחינת "כי גבר עלינו חסדו", בבואה דבבואה למה שיקרה בעת הגאולה השלמה במהרה בימינו". מאורעות אלו עוררו את יהודי הגולה להתגאות ביהדותם. והתוצאות הניכרות לעין ביותר, היו בעיקר בקרב יהודי רוסיה. שבגלל הכבוד שהמלחמה הביאה ליהודים בעולם, הייתה זו ממש תחיית המתים של יהדותם. בפרט בגלל הכבוד בו זכו היהודים. בבית ספר צבאי במוסקבה הראו לתלמידים, את היהודים כמודל ללמוד מהם, ההפך מהבוז שהיהודים ספגו כל הזמן מגויים, ועוד יותר בגלל השואה כאילו הלכו כצאן לטבח משום שאינם ראויים לכלום חלילה. תחילה הייתה זו רק גאווה לאומית, אבל אחרי כן, רבים מהם החלו לשמור תורה ומצוות. וזה מבואר בתפילת נפילת אפיים: "שומר ישראל שמור שארית ישראל ואל יאבד ישראל האומרים שמע ישראל!" מזכירים רק את המילים "שמע ישראל" עוד קודם שאומרים את המילים "ה' אלוהינו", כי עצם הדבר שאומרים "שמע ישראל" הוא דבר חשוב, כי הוא צעד להתקדם ל"ה' אלוהינו". כי מי שמכיר בייחודו של עם ישראל, יגיע לחיפוש אחר ייחוד זה מהו מלמד ומה משמעותו, ואז יגיע להכרה ש -"ה' אלוהינו ה' אחד" (שמעתי בשם ר' חיים גיטלסון זצ"ל). גם על יהודי ארצות הברית, הייתה לזה השפעה עצומה. נוער שבא לארץ לראות את מקום הניסים שעשו את הניצחון, חלק מהם, נשאר בארץ, ללמוד בישיבות שקמו אז, ואולי, הן גם היו ראשונות בהיסטוריה, ישיבות שכל התלמידים בהן, היו לפני כן ללא רקע דתי. וחידוש זה של ישיבות לבעלי תשובה נוצר (רק) בעקבות המלחמה! גם הקשר של יהודי הגולה לארץ התחזק והדבר בא לידי ביטוי, גם בהגברת העלייה מארצות הרווחה, שהכפילה את עצמה מאז הישועה. הרמן ווק מראשי יהדות אמריקה

~ נפלאות הבורא ~

ענווד והתבונן בנפלאות א-ל (איוב ל"ז י"ד).

כמו במאמרים הקודמים שעסקו בנפלאות הבורא

המתגלים במים, גם כאן נעסוק במים כי ככל שנתבונן בהם נראה יותר ויותר את נפלאות הבורא, אנו מודים כל יום רוקע הארץ על המים, ככתוב " הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה" וביסוד הבריאה נאמר "רוח אלוקים מרחפת על פני המים". ונאמר "מקולות מים אדירים משברי ים אדיר במרום ה'", הרי שהעולם מיוסד על המים ובהם מתגלה כבוד ה'. והנה הפעם נעסוק במאורע הנורא שאירע שנשטפו עשרה צעירים בגשמי הזעף שירדו בעונה שאינה רגילה לירידת גשמים כזו. ומלבד זאת נלוו לגשמי הזעף גם ברקים ורעמים רבים, וחז"ל אמרו: "לא נבראו רעמים אלא לפשט עקמומיות שבלב"! ועל כן המאורע האחרון ממחיש מאד את הכתוב (תהלים כ"ט): "קול ה' על המים". המסרים ששולח הקב"ה על ידי המים ברורים יותר, וכמו שנאמר בעניין הגשם (דברים י"א) שאם חלילה נחטא יתקיים: "ועצר את השמים" והכנרת בסוף החורף השנה יבשה.

נראה ברור שדבר כזה מטרתו לעורר אותנו להתבוננות על דרכנו, וכמו שהיה בזמן שמואל הנביא בספר שמואל (א' פרק י"ב): התייצבו וראו את הדבר הגדול הזה אשר ה' עושה לעיניכם הלוא קציר חיטים היום אקרא אל ה' וייתן קולות ומטר ודעו וראו כי רעתכם רבה אשר עשיתם בעיני ה'... וייתן ה' קולות ומטר ויירא העם מאד את ה'...

ובתהלים פרק י"ח: "וירעם בשמים ה' ועליון ייתן קולו ברד וגחלי אש וישלח חציו ופיצם וברקים רב ויהומם ויראו אפיקי מים ויגלו מוסדות תבל מגערתך ה' מנשמת רוח אפך ישלח ממרום יקחני ימשני ממים רבים"...

על פי תורת הקבלה המים מסמלים את חסד ה'. כי באופן טבעי, בדומה לחומרים אחרים הדומים להם, בדרך הטבע לא היו צריכים להיות מים בכדור הארץ אלא רק אדים, ומה שהמים בכדור הארץ מצויים כי עולם חסד יבנה, והמים הם יסוד החיים.

לכן גם רוב גופנו הוא מים, ומענין הדבר שלאישי שהוא מסמל את מידת החסד והמים כאמור מסמלים את מידת החסד, לכן למעלה משבעים אחוז מגופו הוא מים והאישה שלפי הקבלה, מסמלת את מידת הדין, ובכל זאת בגופה יותר מחמישים אחוז מים.

מים מטהרים את הטובל בהם, ועוד יותר מטהרים

המים החיים, כיוון שהמים מטהרים גם מטומאה רוחנית. ולכן רוח הטהרה ממרומים נמשלה למים, ככתוב (יחזקאל ל"ו): "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם. וכל טומאה לא נטהרת בלא טבילה במקווה. לכן המים במקרא מסמלים את התשובה ככתוב (שמו"א י"ב): וישפכו מים לפני ה'. ובחז"ל (תענית ז) התורה נמשלה למים. ואין סוף טובות לקיום העולם ואף לנוחיות הנבראים נבראו המים.

אבל במקביל יש גם מים הרעים כמשל לתלמידים לא הגונים כלשון המשנה (אבות א') מקום מים הרעים וישתו התלמידים וימותו. ואת הסוטה משקים מים מאררים.

לכן במקביל להרבה הטובה שעושים המים. במים אירעו עונשים לא רק לאדם פרטי או לקבוצה אלא גם כאלו ששינו את העולם וכמו בימי אנוש שהחלו לעבוד אלילים, שלישי עולם נשטף על ידי האוקיאנוס, המבול השמיד את האנושות החוטאת. וכן פרעה טבע במים, וחיל סיסרא במים. הלל ראה גולגולת צפה על פני המים "אמר לה על דאטפת אטפוך וסוף מטיפיך יטופון" הרי שעונשו של הרוצח היה במים, והקשה המהר"ל למה הזכרו מים דוקא? גם במבול הודגש שהיה מים!

המים מאד רגישים לטוב ולרע כמו שנמצא במחקרים שנעשו, שמים שדברו לידם דבורים טובים כשהקפואו אותם הם נעשו גבישים כמו שלג שהוא יורד ממרום והוא סמל לטהרה ככתוב (ישעיה א' יח) "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו". ומים כאלו כשמשקים איתם צמחים הם מועילים הרבה יותר ממים רגילים, ולהיפך אם דיברו דברים רעים לידם כשהקפואו אותם נראו הגבישים הרוסים, ומים כאלה אינם טובים לצמחים וכנראה גם לא לחיים. ומכיוון שהמים מגיבים לטוב ולרע העונש שבא על מעשי האדם מסתבר שקשורים למים שבגוף,

עוד נראה על פי מה שהבאנו שהמים הם מידת החסד ולכן העונש שבא דרך המים זה ללמד שהעונש האלוקי לאמתו של דבר הוא חסד, אם משום שמכפר ומנקה מהחטא כמו רחיצה ללכלוך גשמי ככתוב (ישעיה א') רחצו היזכו הסירו רוע מעלליכם" וכן את הכתוב "ורוח אלוקים מרחפת על פני המים" פירש המדרש זו התשובה.

~ נפלאות הבורא ~

עמוד והתבונן בנפלאות א-ל (איוב ל"ז ו"ד).

המשך מעמוד 2- (מובא – בספר "מגילת ששת הימים") כתב: "כיום אנו חיים בתקופה יהודית חדשה, כי מלחמת ששת הימים חוללה שינוי בהיסטוריה שלנו...אנו היהודים עומדים בסימן התוצאות בשערה של הניצחון המהולל ההוא, עדיין אין איש יודע איך ייפול דבר לבסוף. אך השפעה מופלגת כבר הייתה לכך על יהדות העולם..." והוא מנה את גידול העלייה לארץ כסיבה מרכזית וכתוצאה מהניצחון ושחרור ירושלים. על חשיבות ניצחון ישראל על אויביו, כמה מסוכן הוא הדכדוך של השפלה ותבוסה במלחמה נוכל ללמוד מתקנת ברכת "הטוב והמטיב" בברכת המזון. ברכה זו נתקנה על הרוגי ביתר "הטוב"- שלא הסריחו, "והמטיב"- שנתנו לקבורה.

כי מסתבר, שהרומאים העדיפו שיקברו אותם כדי להסתיר את הנס. ולכן קבעו זאת בברכת המזון, כדי לומר: ראו נס זה שהוא מוכיח, שה' לא עזב אותנו, למרות האסון הגדול. [והקבורה לא הייתה קבורת התקווה, אלא, להפך, זריעה של תקווה חדשה (הרב הדיין דביר צ"ל)]

מוסיף המדרש על כך את הכתוב (איכה): "גדע בחרי אף כל קרן ישראל" – כבודם של ישראל הושפל מאז עד עפר. [במלחמה ההיא, עדיין היה כבוד לישראל. כי גם הצבא הרומי ספג אבדות קשות, עד כדי כך, שהיה זה הפעם היחידה בהיסטוריה של רומי שמפקד המלחמה, כשהודיע לסנאט ברומא על סיום המלחמה, לא הודיע, כמו שנהגו בכל פעם אחר: "לי ולצבאי שלום"]. ומוסיף המדרש: ואין עתיד לחזור אלא בזמן בן דוד. אם כן, המלחמה הזו שהחזירה את הכבוד לעם ישראל, מלמדת, כי אכן אנו מצויים בזמן המשיח. במאמר בגיליון הקודם כבר נתבאר, למה בעוונותינו, הפסדנו את בואו באותה תקופה.

לכן רבנו מוצא לנכון להדגיש את שני התאריכים אלו בכדי שחסידי ה' הגדולים שאירעו בהם לא ישכחו.

המשך מעמוד קודם- ועוד, כי העונש מרתיע מלחטוא. והרי זה כמו שבשמות האלוקים החסד והדין שלובים יחד. משום שהנהגת ה' היא חסד ודין! שם הויה הוא חסד ושם י-ה הוא דין א-לוהים הוא דין והשם א-ל הוא חסד. כך גם המים שהם מים חיים יש בהם כמות זעירה של מים כבדים שהם לא מצמיחים והם מוות לשותה אותם ומהם עושים פצצת מימן שהיא הרבה יותר הרסנית מפצצת האטום. מים רגילים הם שני אטומי מימן ואטום אחד חמצן מים כבדים הם מורכבים ארבע אטומי מימן ושני אטומי חמצן. על פיח זה מובן שגם מבחינה מציאותית רואים איך שיש בפועל במים גם 'חסד' וגם 'דין'.

השנה בשבוע של פרשת אמור היו רעמים ושיטפונות ואירע אסון נורא, תשע נערות ונער אחד ממכינה קדם צבאית נסחפו למוות בשיטפון ששטף אותם בעת טיול בנחל צפית. הדבר נבע מקלות דעת של האחראים, מכאן יש מסר להראות וללמד שאף גיוס הבנות לצה"ל באופן כללי נובע מקלות דעת של האחראים על גיוס הבנות והם טועים.

בהגדה של פסח מזכירים "תשעה מי יודע? – תשעה אני יודע, תשעה ירחי לידה" יש לדבר כמה משמעויות עמוקות הרמוזות בזה, יתכן שיש בזה רמז גם למאורע נורא זה,

בו נספו תשע בנות, יתכן שיש כאן מסר אלוקי נגד גיוס הבנות. שכידוע הוכח שבנות המשרתות בגדודים קרביים נפגעות פיזית וזה גורם למיעוט ילודה אצלן לעומת בנות שלא שירתו בצבא, וכבר אפילו אנשי צבא צעקו נגד שילוב הבנות ביחידות הקרביות, שזה לוקח מהבנות את תפקידן החשוב ביותר שלכך נוצרו - להיות אימהות. וגיוס בנות מסכן את העתיד של הצבא בעצמו, בעוד שנים חלילה יחסרו חיילים, שבגלל גיוס הנשים התמעטו הלידות.

ספרים חדשים מרבינו

* בשוב ה" היינו כחולמים האם היקיצה
מלחמת גוג ומגוג עם איראן

ניתן להשיג בחנות "יש כיסוי" (סריגת שוורץ) מלכי
ישראל 1 ירושלים

**זכות התורה תעמוד להצלחת התורמים